België

De Koninklijke Gaanderijen in Ostende
Erik_V/iStock

De regio's van deze gids:
(zie de kaart aan de binnenzijde van het omslag)

1 Brussel en Brabant blz. 115
2 Vlaanderen blz. 213
3 De provincies Antwerpen en Limburg blz. 317
4 De provincie Luik blz. 397
5 De provincies Namen en Luxemburg blz. 459
6 Henegouwen blz. 541

INHOUD

F. Von Poser/imageBROKER/age fotostock

NIET TE MISSEN

Een keuze uit de mooiste plekjes ...6

HOOGTEPUNTEN VAN MICHELIN

De mooiste reisherinneringen.....10

REISPLANNER

Een keuze uit de mooiste routes...18

DE REIS VOORBEREIDEN

NAAR BELGIË

Met de auto.....26
Met de trein.....26
Met de bus.....26
Met het vliegtuig.....26

VOOR HET VERTREK

Profiel van België 27
Klimaat 27
Nuttige adressen.....28
Formaliteiten 29
Telefoneren 30
Overnachten.....30
Uit eten 31
Reistips.....32

BELGIË VAN A TOT Z

Rubrieken
in alfabetische volgorde.....34

MET HET GEZIN

Bezienswaardigheden
en activiteiten.....40

MEMO

Evenementen 42
Leestips.....46
Filmtips 48
Muziek.....48

MEER WETEN OVER BELGIË

BELGIË VANDAAG

Talen.....52
Bestuur en politiek 54
Economie 55
Sport 56

CULTUUR

Strips 58
Literatuur.....60
Muziek.....62
Film.....64
Mode.....65

VOLKSFEESTEN EN FOLKLORE

De charme van de steden.....66
Feesten en tradities.....68

GASTRONOMIE

Streekgerechten.....72
Het land van het bier.....74

NATUUR EN LANDSCHAP

De landschappen van België.....77

KUNST EN ARCHITECTUUR

Van de prehistorie tot het
Karolingische Rijk.....81
De romaanse kunst
(11de-12de eeuw) 81
Gotiek (13de-15de eeuw) 83
ABC van de architectuur.....86
Renaissance (16de eeuw).....88
Barok (17de eeuw).....88
De 18de eeuw.....89
De 19de eeuw.....90
Art nouveau 90
Van art deco tot heden 93
Schilderkunst.....95
Tapijtkunst 99

GESCHIEDENIS

Kelten en Romeinen 102
Van de Merovingen tot het feodalisme 102
Onder vreemde voogdij 103
Van de onafhankelijkheid tot de 21ste eeuw 108

STEDEN EN BEZIENSWAARDIGHEDEN

1 BRUSSEL EN BRABANT

Brussel 118
Leuven 172
Diest 184
Tienen 190
Halle 194
Waterloo 197
Louvain-la-Neuve 202
Nivelles/Nijvel 207

2 VLAANDEREN

Gent 216
Aalst 242
Oudenaarde 246
Sint-Niklaas 252
Brugge 256
Damme 277
Oostende en de Belgische kust 280
Veurne 297
Ieper 302
Kortrijk 309

3 DE PROVINCIES ANTWERPEN EN LIMBURG

Antwerpen 320
Mechelen 356
Lier 367
Turnhout 373
Hasselt 378
Sint-Truiden 384
Tongeren 388
Maaseik 394

RAADPLEEG VOOR IEDERE PLAATS ONS ADRESBOEKJE

4 DE PROVINCIE LUIK

Liège/Luik 400
Huy/Hoei 424
Spa 430
Malmedy 438
Stavelot 441
Eupen 448
Verviers 451
Hoge Venen 456

5 DE PROVINCIES NAMEN EN LUXEMBURG

Namur/Namen 462
De Naamse Maas 475
Dinant 486
Grotten van Han 494
Rochefort 498
Couvin 500
Arlon/Aarlen 504
Saint-Hubert 507
La Roche-en-Ardenne 513
Bastogne/Bastenaken 524
Vallei van de Semois 528
Virton 536

6 HENEGOUWEN

Mons/Bergen 544
Binche 561
Charleroi 568
Tournai/Doornik 583
Ath/Aat 596
Pairi Daiza 604
Soignies 606

Register 610
Kaarten en plattegronden 621

NIET TE MISSEN

★★★ De reis waard ★★ Een omweg waard ★ Interessant

★★★

Brugge

Het Venetië van het Noorden, met zijn middeleeuwse patina, zijn geveltjes en reien, is een van de meest romantische steden ter wereld. **Blz. 256.**

Godong/robertharding/age fotostock

BENOIT/archibel/age fotostock

★★★

De Notre-Dame van Doornik

Deze kathedraal met vijf verschillende torens is een imposant religieus monument – de origineelste kerk van heel België. **Blz. 584.**

efesenko/iStock

★★★

Brussel

Hoofdstad van België, hart van Europa... Brussel is dynamisch en divers. Zelfs de meest verwende toerist geniet hier van de musea, de parken en het culturele leven. **Blz. 120.**

★★★

Pairi Daiza

Op avontuur in exotische werelden. Flora, fauna, architectuur: dit enorme park in Henegouwen heeft het allemaal! **Blz. 604.**

Arterra/UIG/Getty Images

kruwt/iStock

★★

Belforten en begijnen

Kijk omhoog naar de belforten die de bewoners van de Vlaamse steden hebben gebouwd, altijd hoger, altijd mooier dan die van hun buren. Proef daarna de verstilde sfeer van een begijnhofje, waar de tijd geen vat op lijkt te hebben. **Blz. 66** en **67.**

Antwerpen, uitzicht vanuit het MAS, een ontwerp van architectenbureau Neutelings-Riedijk

P. Rafteryvage fotostock/© ADAGP, Paris 2019

TOP 5 **Natuurgebieden**

1. **Hoge Venen** (blz. 456)
2. **Grotten in Wallonië** (blz. 79)
3. **Vallei van de Semois** (blz. 528)
4. **Het Zoniënwoud** (blz. 158)
5. **Natuurpark Het Zwin** (blz. 288)

Het Zwin
W. Pattyn/Blickwikel/age fotostock

❤ **Volg het spoor** van de striphelden door de straten van Brussel, langs muurschilderingen die geïnspireerd zijn op beroemde Belgische strips. Ga daarna naar het Belgisch Stripcentrum, voor achtergrondinformatie, de boekwinkel en de lievelingsgerechten van Guust Flater. **Blz. 144.**

❤ **Bewonder** *De aanbidding van het Lam Gods*, het retabel van de gebroeders Van Eyck in de Sint-Baafskathedraal in Gent. Volg de restauratie die het meesterwerk zijn oude glans zal teruggeven. **Blz. 217.**

❤ **Vaar** door de haven van Antwerpen, langs de kaden, containers, silo's en supertankers en de gedurfde architectuur van het MAS en het Havenhuis. **Blz. 348.**

❤ **Ruik** de jodiumgeur die de zeewind meevoert naar het strand van Oostende. Ga 's morgens vroeg of aan het eind van de dag, liefst bij een dreigende lucht, om het licht te zien dat schilders en zangers al eeuwenlang fascineert. **Blz. 280.**

❤ **Ontdek** waarom de Luikenaren zo trots op hun stad zijn. Deel hun enthousiasme bij een thuiswedstrijd van Standard. Proef een Luikse wafel met parelsuiker. Vier feest in Le Carré. Ga naar de markt van La Batte. Bezoek een museum en beklim de Coteaux de la Citadelle. **Blz. 400.**

Muurschildering in Brussel, naar *Ragebol*, een strip van Frank Pé
P. Alix/Iconotec RM/age fotostock

Drie steden
4 dagen

FrankyDeMeyer/iStock

Route: 80 km langs prachtige kunst, ook mogelijk met de trein

De aanbidding van het Lam Gods, een retabel van de gebroeders Van Eyck, Gent
World History Archive/age fotostock

Historische gevels in Brugge
Z-lex/iStock

Dag 1 Brussel

Maak een stadswandeling (**blz. 121**) langs de Grote Markt, Koninklijke Galerijen, stripmuren en Kunstberg; ga 's avonds naar het Sint-Katelijneplein, met winkels, gezellige terrassen en restaurants (**blz. 139**).

Dag 2 Brussel

Bezoek de Europese Wijk en het Jubelpark (**blz. 144**); bekijk de art-nouveauhuizen (**blz. 151**). Ga met de metro naar het Atomium (**blz. 156**).

Dag 3 Gent

Neem de trein naar Gent (**blz. 216**), bekijk het cultureel erfgoed en geniet van de dynamiek van deze studentenstad.

Dag 4 Brugge

Wandel rond in het charmante Brugge (**blz. 256**), met zijn reien, musea, begijnhof en zeer gevarieerde stadswijken.

Tips: ga in het voor- of naseizoen. Trek een extra dag uit voor Oostende.

Vier steden
4 dagen

C. Philippe/ArTerra Picture Library/age fotostock

Route: langs minder bekende steden van België

Dag 1 Bergen

Laat u verrassen door het erfgoed van Bergen, de stad van de Ducasse (**blz. 544**). Deze weinig bekende Culturele Hoofdstad van Europa 2015 is een bezoek waard!

Dag 2 Namen

Kijk rond in Namen (**blz. 462**), de hoofdstad van Wallonië tussen de Samber en de Maas, de geboortestad van Benoît Poelvoorde en Félicien Rops. Bezoek ook de citadel.

Dag 3 Lier

Ontdek het typisch Vlaamse stadje Lier (**blz. 367**), met zijn kaden, mooie stadhuis en begijnhof. Proef de Lierse Vlaaikens.

Dag 4 Oostende

Ga naar het strand, de vissershaven (eet daar garnalen en tong) en het Belle Époque Centrum; geniet van het veel geroemde licht (**blz. 280**).

Tip: deze tocht is een aanrader voor bezoekers die de Belgische steden van de vorige route al kennen.

Het kasteel van Namen
B. Merz/Look/age fotostock

Dagverse vis aan de vistrap in Oostende
Johan De Meester

België van A tot Z

ALARMNUMMERS

Algemeen – ✆ 112.
Federale politie – ✆ 101.
Brandweer en ambulance – ✆ 100.

AMBASSADE EN CONSULAAT

Nederlandse ambassade in Brussel – Kortenberglaan 4-10 - 1040 Brussel - ✆ 02 679 15 11 - bru@minbuza.nl.
Nederlands consulaat-generaal in Antwerpen – Uitbreidingstraat 84 bus 4 - 2600 Antwerpen-Berchem - ✆ 03 287 08 30 - ant@minbuza.nl.

AUTO

Zie ook 'Naar België' blz. 26 en 'Formaliteiten' blz. 29.

Wegennet

Het Belgische wegennet omvat **snelwegen** (altijd gratis – groene borden met witte letters en cijfers) en **gewestwegen** (blauwe borden met witte letters en cijfers). De verkeerspleinen (rotondes) zijn voorzien van nummers, die ook op de Michelinkaarten staan aangegeven. Alleen voor de Liefkenshoektunnel, die ten noorden van Antwerpen onder de Schelde door gaat, wordt tol geheven.

Snelheidslimieten

Snelwegen – 120 km/u (90 km/u bij ernstige luchtvervuiling).
Andere wegen – 90 km/u in Brussel en Wallonië, 70 km/u in Vlaanderen.
Binnen de bebouwde kom – 50 km/u, en in sommige woonwijken 20 of 30 km/u.

Milieuzones

Blz. 29.

Alarmnummers en hulpdiensten

Bel bij een ernstig ongeluk het Europese alarmnummer 112. U kunt ook de nationale alarmnummers 100 (brandweer en ambulance) en 101 (politie) bellen. Bij een licht ongeluk of pech kunt u een beroep doen op de Belgische hulpdiensten Touring Assistance en VAB.
Touring Assistance – ✆ 070 344 777 (dag en nacht) - www.touring.be.
VAB – ✆ 070 222 222 - www.vab.be.

Autoverhuur

Alle internationale autoverhuurbedrijven hebben ook vestigingen in België (stations, vliegvelden).

FEESTDAGEN

De landelijke feestdagen zijn: 1 januari (Nieuwjaar), eerste en tweede paasdag (april), 1 mei (Dag van de Arbeid), Hemelvaart, eerste en tweede pinksterdag, 21 juli (nationale feestdag), 15 augustus (Maria-Hemelvaart), 1 november (Allerheiligen), 11 november (Wapenstilstandsdag) en 25 december (Kerstmis). Tijdens de Feestdag van de Vlaamse Gemeenschap (11 juli) en de Dag van de Franse Gemeenschap (27 september) zijn plaatselijk de overheidsinstellingen gesloten.

FOOIEN

In restaurants is de bediening bij de prijs inbegrepen, maar een kleine fooi (10 procent) is gebruikelijk als het bezoek naar wens was. In taxi's staat het u vrij de ritprijs naar eigen inzicht af te ronden.

GELD

De officiële munteenheid is de euro.

Banken

Bekende banken in België zijn BNP Paribas Fortis, Belfius, KBC en ING. Ze zijn geopend van 9.00 tot 12.30 en van 14.00 tot 16.00 u, in de stadscentra van 9.00 tot 16.00 u. Sommige filialen zijn ook op zaterdagochtend geopend.

Creditcards en betaalpassen

De internationale creditcards (Mastercard, Visa, Eurocard, American Express, Diners Club) en pinpassen worden in bijna alle winkels, hotels en restaurants geaccepteerd. In de steden zijn volop geldautomaten. Bij verlies of diefstal van pinpas of creditcard kunnen Belgen de kaart blokkeren via Card Stop (070 344 344). Dit nummer geldt voor alle kaarten en passen.

Voor Nederlanders is er geen centraal nummer. Zorg dat u het betreffende telefoonnummer van uw bank of creditcardmaatschappij bij u hebt. U kunt via de app van uw bank uw pinpas ook zelf blokkeren.

INTERNET

In cafés, hotels en openbare ruimten hebt u meestal toegang tot een wifinetwerk.

KRANTEN EN MEDIA

Kranten – De belangrijkste Vlaamse kranten zijn *De Standaard*, *Het Laatste Nieuws* en *De Morgen*. Hun Franstalige tegenhangers zijn *Le Soir*, *La Dernière Heure* en *La Libre Belgique*.

Televisie – De publieke omroep VRT, met de zenders Eén en Canvas, het commerciële VTM en de kleinere zenders Q2, VIJF en Vier zijn Nederlandstalig. De publieke omroep RTBF (La Une, La Deux, La Trois) en het commerciële RTL (RTL-TVI, Club-RTL, Plug) zijn Franstalig.

MUSEA EN BEZIENSWAARDIGHEDEN

België heeft een indrukwekkend museumaanbod. De meeste musea zijn toegankelijk tot een halfuur of uur voor sluitingstijd. Over het algemeen zijn ze van dinsdag tot en met zondag open, van 9.30 of 10.00 tot 17.00 u. Vaak moeten tassen bij de garderobe worden afgegeven. Fotograferen is meestal toegestaan, flitsen niet.

Kaarten en passen

Als u meerdere musea in een stad wilt bezoeken, kan dat een aanslag op uw budget betekenen, maar in de meeste plaatsen zijn kaarten of passen te koop waarmee u gratis toegang hebt of tegen een gereduceerd tarief. Vaak zijn die passen ook geldig in het openbaar vervoer (24 tot 72 uur). Dat is onder meer het geval in Brugge, Antwerpen, Brussel, Luik, Bergen, Doornik, Waterloo en Gent.

Zie de 'Adresboekjes' aan het eind van de afzonderlijke plaatsbeschrijvingen.

Met de **Museumpas**, gelanceerd in 2018, hebt u voor € 50 een jaar lang toegang tot 120 musea in het hele land. Kijk voor meer informatie op: www.museumpassmusees.be.

NATUURPARKEN EN NATUURRESERVATEN

De Belgische natuurparken en -reservaten worden beschermd door de overheid of beheerd door stichtingen of verenigingen, zoals Natagora (Wallonië en Brussel) en Natuurpunt (Vlaanderen). Verschillende natuurgebieden zijn geheel of gedeeltelijk open voor publiek, sommige zijn alleen toegankelijk met een gids.

In Vlaanderen

Nationaal Park Hoge Kempen *(zie blz. 382)* – www.nationaalparkhogekempen.be. Het eerste

Henegouwen 6

Michelinkaart 716, 533 en 534

MONS/BERGEN★★ 544
BINCHE★ 561
CHARLEROI EN RONDRIT 568
TOURNAI/DOORNIK★★ 583
ATH/AAT EN RONDRIT 596
PAIRI DAIZA★★★ 604
SOIGNIES★★ 606

De Car d'Or, in de Collégiale Sainte-Waudru in Bergen
Flavio Vallenari/iStock

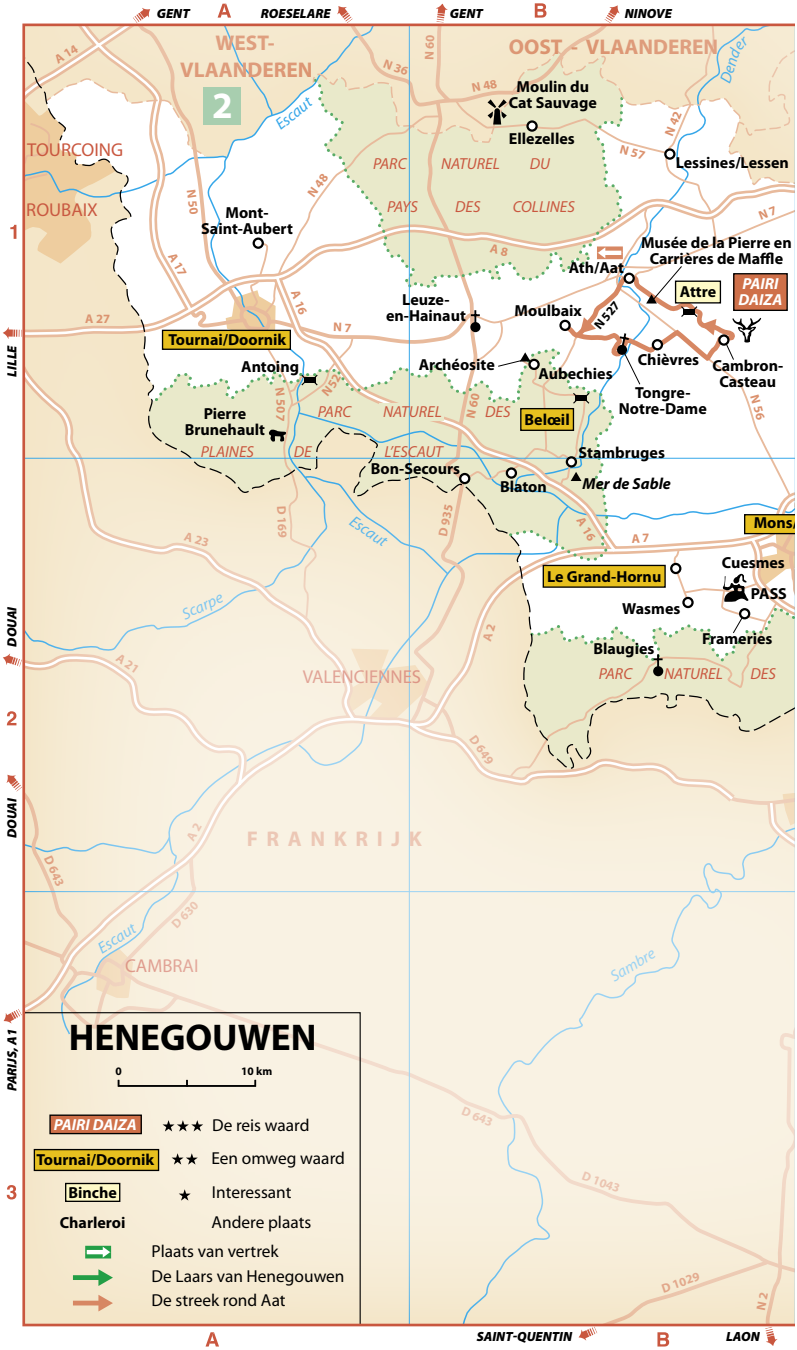
GENT
A
ROESELARE
GENT
B
NINOVE
WEST-VLAANDEREN
2
OOST - VLAANDEREN
TOURCOING
ROUBAIX
Escaut
Dender
Moulin du Cat Sauvage
Ellezelles
Lessines/Lessen
PARC NATUREL DU PAYS DES COLLINES
Mont-Saint-Aubert
Musée de la Pierre en Carrières de Maffle
Ath/Aat
Attre
PAIRI DAIZA
Leuze-en-Hainaut
Moulbaix
Tournai/Doornik
Antoing
Archéosite
Aubechies
Chièvres
Cambron-Casteau
Tongre-Notre-Dame
Pierre Brunehault
PARC NATUREL DES PLAINES DE L'ESCAUT
Belœil
Stambruges
Bon-Secours
Blaton
Mer de Sable
Mons
Le Grand-Hornu
Cuesmes
PASS
Wasmes
Frameries
Blaugies
PARC NATUREL DES
Scarpe
VALENCIENNES
FRANKRIJK
CAMBRAI
Sambre
LILLE
DOUAI
DOUAI
PARIS, A1
1
2
3
HENEGOUWEN
0
10 km
PAIRI DAIZA ★★★ De reis waard
Tournai/Doornik ★★ Een omweg waard
Binche ★ Interessant
Charleroi Andere plaats
Plaats van vertrek
De Laars van Henegouwen
De streek rond Aat
A
SAINT-QUENTIN
B
LAON

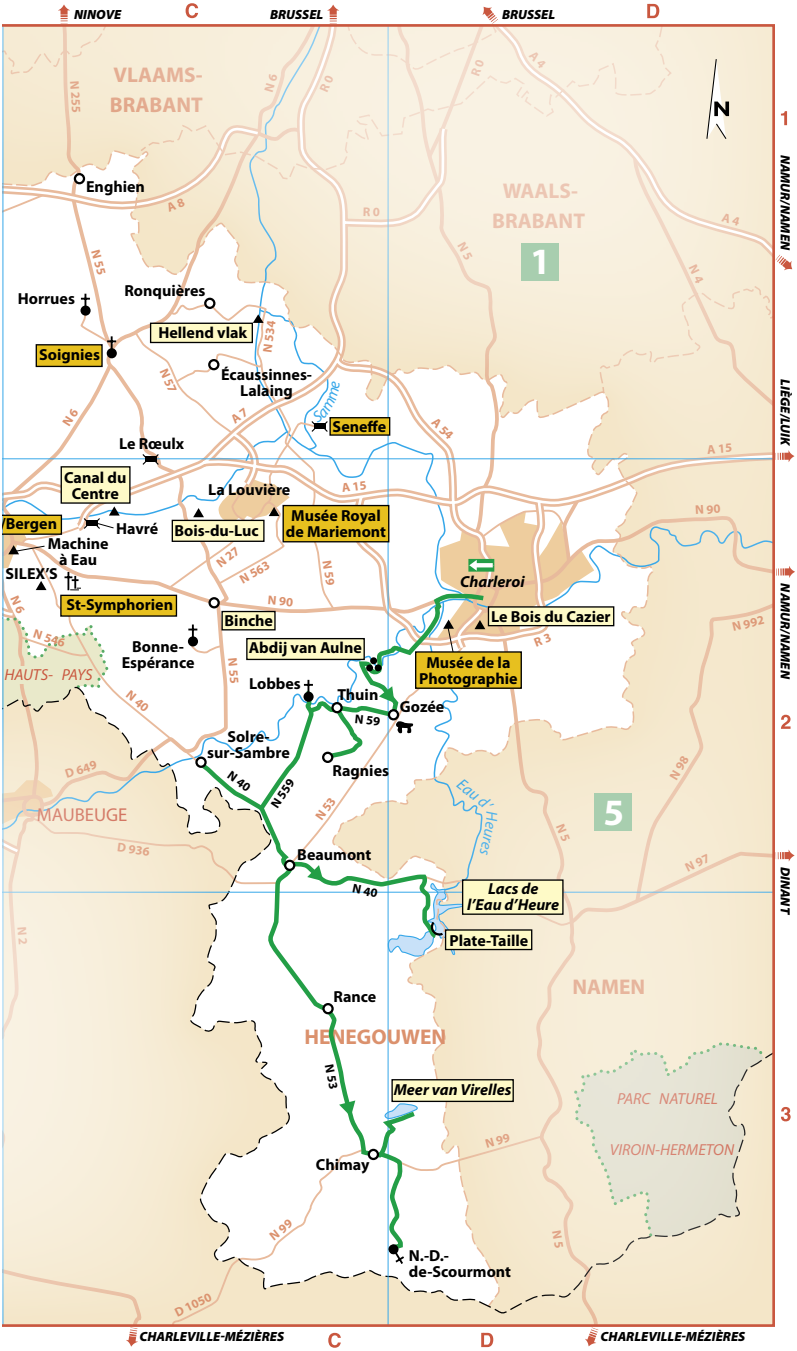
NINOVE
C
BRUSSEL
BRUSSEL
D
VLAAMS-BRABANT
WAALS-BRABANT
1
N
NAMUR/NAMEN
LIÈGE/LUIK
NAMUR/NAMEN
DINANT
Enghien
Horrues
Ronquières
Hellend vlak
Soignies
Écaussinnes-Lalaing
Seneffe
Le Rœulx
Canal du Centre
La Louvière
Bergen
Havré
Bois-du-Luc
Musée Royal de Mariemont
Machine à Eau
SILEX'S
St-Symphorien
Binche
Charleroi
Le Bois du Cazier
Bonne-Espérance
Abdij van Aulne
Musée de la Photographie
HAUTS- PAYS
Lobbes
Thuin
Gozée
Solre-sur-Sambre
Ragnies
MAUBEUGE
5
Eau d'Heures
Beaumont
Lacs de l'Eau d'Heure
Plate-Taille
NAMEN
Rance
HENEGOUWEN
Meer van Virelles
PARC NATUREL
VIROIN-HERMETON
Chimay
N.-D.-de-Scourmont
2
3
CHARLEVILLE-MÉZIÈRES
C
D
CHARLEVILLE-MÉZIÈRES

Mons

Bergen

★★

95.299 inwoners – Henegouwen

Bergen is een dynamische studentenstad gelegen tegen een heuvel met uitzicht op het vroegere mijnbouwgebied de Borinage. De straten met kasseien en de kronkelige steegjes van het centrum leiden naar de schilderachtige Grote Markt, het altijd gezellige kloppende hart van de stad, terwijl het elegante belfort met bolspitsen boven op de heuvel de wacht houdt. Bergen is bijzonder rijk bedeeld met musea en hoogstaande bezienswaardigheden. De stad, in 2015 Culturele Hoofdstad van Europa, is creatief en ambitieus. Het geheel opgeleefde Bergen blijft verrassen: kunst gaat hier samen met technologie, en historisch erfgoed met moderniteit.

ADRESBOEKJE: BLZ. 557
Overnachten, uit eten, winkelen, sport en ontspanning enz.

INLICHTINGEN
Toeristenbureau – *Grand-Place 22 - 065 33 55 80 - www.visitmons.be - 9.30-17.30 u (zo, feestd. in laagseiz. 9.30-16.30 u). Zie ook: www.mons2025.eu.*

LIGGING
Regiokaart BC2 (blz. 542-543), plattegrond (blz. 549) en kaart van het Canal du Centre (blz. 556). Bergen ligt 20 km ten noorden van het Franse Maubeuge en is vanuit die stad bereikbaar via de N6 en de N2. Bergen is ook bereikbaar vanuit Brussel via de E19.

AANRADERS
Het belfort en de Sint-Waltrudiskerk.

PLANNING
Trek twee dagen uit om de stad te ontdekken, voor een boottocht over het Canal du Centre en een bezoek aan de Grand-Hornu.

MET KINDEREN
De Ducassefeesten; voor de wetenschappers in spe het PASS in Frameries, en de hydraulische liften van het Canal du Centre.

Wandelen Plattegrond (blz. 549)

Deze wandeling staat in groen aangegeven op de plattegrond (blz. 549).

★★ Grote Markt B1
De onregelmatig gevormde Grote Markt biedt heel diverse uitzichten. De aandacht wordt uiteraard getrokken door het stadhuis en het belfort, die helemaal boven aan het hellende vlak liggen, wat hun grootsheid nog extra benadrukt.

Stadhuis – *Grand-Place 22 - binnen: vrije toegang uitsluitend tijdens de Journées du Patrimoine, rondleiding mogelijk in het kader van een groepsbezoek aan het stadhuis + het historische centrum + de Collégiale Ste-Waudru: groepsprijs € 90 (reserv. bij het toeristenbureau).*

Dit is het enige stadhuis in België met slechts één verdieping, het tweede is ingestort tijdens de restauratie. De bouw werd gestart in 1458, maar onder-

Gezellige avond op de Grote Markt van Mons
E. Wrba/Look/age fotostock

broken bij de dood van Karel De Stoute (1477) door gebrek aan geld. Van de 16de tot en met de 19de eeuw werd het werk voortgezet. Aan weerszijden van de mooie gotische voorgevel met klokkentoren ziet u een 17de-eeuws huis (gevels met volutes). Bij de hoofdingang is een smeedijzeren beeldje van een aap aangebracht, de **singe du Grand-Garde**. Over de oorsprong van het aapje is weinig bekend, maar het strelen van zijn kop zou geluk brengen. De 15de-eeuwse sluitstenen in het voorportaal zijn versierd met taferelen die de juridische functies van de schepenen symboliseren.
Het **interieur** omvat vele zalen uit verschillende tijdperken, met mooie meubelen, schilderijen en wandtapijten. In de gotische zaal op de eerste verdieping rusten de balken op fraaie, gebeeldhouwde kraagstenen. Vanuit het aangrenzende vertrek is het gotische gewelf (17de eeuw) van de vroegere Chapelle Saint-Georges te zien, waar tijdelijke tentoonstellingen worden gehouden.
Loop door het voorportaal van het stadhuis en door de tunnel, voorbij de binnenplaats.

Jardin du Mayeur (Tuin van de Burgemeester) B1
Vrije toegang 5.15-21.00, za, zo 6.45-21.00 u. Deze vreedzame oase ligt goed verborgen achter het stadhuis. Vroeger diende deze als boomgaard en erf van het schepenhuis. Nu is het een mooi stukje groen midden in de stad. U kunt er genieten van de eeuwenoude bomen en het **standbeeld van de Ropieur** (Gobert, 1937), dat een jongen voorstelt die de voorbijgangers nat spat met water van de fontein.

Musée du Doudou – *065 40 53 18 - www.museedudoudou.mons.be - dag. beh. ma 10.00-18.00 u - € 9 (incl. audiogids).* Het museum is gehuisvest in het gebouw van de vroegere **Mont-de-Piété** (17de eeuw). U komt er alles te weten over de mythe van Sint-Joris en de draak: hoe de held het monster doodde, de chaos overwon en de orde herstelde. Nauw verbonden met deze mythe is de **Ducasse** van Bergen *(zie kader blz. 547)*, die ook een plaats in dit museum heeft gekregen. Aan de hand van beelden, voorwerpen, uniek archiefmateriaal en interactieve

apparaten leert de bezoeker de historische betekenis te begrijpen van deze zo bijzondere rituele ceremonieën en festiviteiten.
Keer terug naar de Grote Markt en volg de Rue Neuve.

BAM - Beaux-Arts Mons B1

R. Neuve 8 - ✆ 065 40 53 25 - www.bam.mons.be - di-zo 10.00-18.00 u - gesl. 1-2 jan. en 25-26 dec. - permanente expositie € 4, tijdelijke exposities € 9.
Het BAM is een culturele instelling waar u niet omheen kunt en waar u in aanraking komt met artistieke creativiteit in al haar vormen. Het is gevestigd in een gebouw met zuivere lijnen (2007), dat een subtiel spel speelt met transparantie en ondoordringbaarheid. Het BAM is eigentijds in zijn museale benadering en in zijn vorm. Elk jaar zijn hier voortreffelijke **tijdelijke exposities** met thema's die aansluiten op de rijke collectie van het museum (15.000 stukken), met vooral veel 19de- en 20ste-eeuwse werken. Het BAM probeert ook jonge bezoekers te trekken met multimediale rondleidingen en nieuwe technologieën.
Wandel verder in de Rue Neuve, neem links de Rue du 11-Novembre, links de Rue d'Enghien, rechts de Rue Cronque en nog eens links de Rue des Gâdes.

★★ Belfort A1

Hoofdingang R. des Gâdes 1 - ✆ 065 39 59 39 - www.beffroi.mons.be - di-zo 10.00-18.00 u (toegang tot 17.10 u) - ♿ - € 9 (inclusief audiogids), 12 tot 18 jaar € 6 - reserv. aanbevolen.
Het belfort van Bergen, sinds 1999 op de **Werelderfgoedlijst van Unesco**, is het enige in België in barokstijl (1661-1674). Na een jarenlange renovatie heeft het zijn oude luister weer helemaal terug. Het enorme bouwwerk (87 m hoog, 365 treden) wordt bekroond met een gracieuze bolspits temidden van vier dakruiters op de hoeken en een opengewerkte lantaarn. Het heeft drie verdiepingen met zuilen en balustrades, elk in een andere stijl, en een carillon van 49 klokken (waaronder een zware luiklok van 5 ton). Het is de luid klinkende ziel van de stad.
In het vanbinnen geheel gerenoveerde belfort is een **tentoonstelling** over de geschiedenis van het gebouw. U gaat met de lift naar een glazen 'ballon' helemaal boven op het belfort, net onder de klokken. Via een loopbrug bereikt u dan een plek met een fantastisch **panorama** over Bergen en de wijde omgeving. Met een nieuw apparaat, **Fenêtres du Temps**, bestaande uit beweegbare touchscreens, kunt u daar het huidige panorama en het virtuele uitzicht van vroeger in elkaar schuiven. Vervolgens daalt u af via de trappen en metalen loopbruggen, waarbij op elke overloop andere onderwerpen worden belicht. Een bezoek aan het belfort is boeiend, speels en origineel tegelijk!
Het belfort verheft zich boven de stad in het bekoorlijke **Square du Château**, vanwaar u verschillende mooie uitzichten op de stad heeft. Hier zijn ook overblijfselen te zien van het **Château des comtes de Hainaut** uit de 12de eeuw en zijn versterkte **chapelle Saint-Calixte**, met haar romaanse crypte (11de eeuw).
Ga verder in de Rue des Gâdes, en sla rechtsaf de Rue des Clercs in.

★★ Collégiale Sainte-Waudru / Collegiale kerk Sint-Waltrudis A1

✆ 065 33 55 80 (toeristenbureau) - www.waudru.be - entree via het zuidportaal – vrije toegang 9.00-18.00 u (zo 9.30-18.00 u) - gesl. 's middags op 1 jan. en 25 dec. - audiogids via de website te downloaden op uw mobiel, audiovisuele terminals ter plaatse - geen toegang tot het koor tijdens diensten.
Deze indrukwekkende kerk werd tussen 1450 en 1686 opgetrokken op de plaats waar de **H. Waltrudis**, beschermheilige van de stad, een klooster oprichtte. Het adellijke kapittel van kanunnikessen van de H. Waltrudis gaf de opdracht aan **Mathieu de Layens**. De buitenzijde van de kerk is indrukwekkend maar wat gedrongen van vorm, omdat de toren aan de voorkant van de kerk nooit werd

Bergen door de eeuwen heen

EEN BEDRIJVIGE EN FELBEGEERDE BERG

Zoals de naam aangeeft, is de stad Bergen gebouwd op een heuvel. De nederzetting ontstond rondom een klooster, dat in 650 door de H. Waltrudis aan de voet van de ruïnes van een fort werd gesticht. De graven van Henegouwen lieten er later een kasteel bouwen. In de middeleeuwen en onder keizer Karel kende de stad dankzij de lakenindustrie zijn grootste welvaart. Door de strategische ligging, aan de grens met Frankrijk, is Bergen meermaals belegerd. In 1691 wisten de troepen van Lodewijk XIV de stad na een beleg van drie weken in te nemen; dit verklaart dat de stijl waarin de meeste huizen zijn gebouwd, van na het beleg dateert. Nadat de Fransen in 1792 in **Jemappes** *(5 km ten westen van Bergen)* onder Dumouriez een overwinning boekten op de Oostenrijkers, kwam het gebied tijdelijk in Franse handen.

EEN SYMBOOL UIT DE GROTE OORLOG

Voor de Britten is Bergen een waar symbool van de Eerste Wereldoorlog geworden. Onder aan de muren van Bergen wist het leger van generaal French 48 uur lang de Duitse troepen van Von Kluck tegen te houden. Uiteindelijk zagen de Canadezen kans, na drie dagen hevige strijd, de stad in de vroege morgen van 11 november 1918 te bevrijden. De luchtaanvallen van 1940-1945 vernielden verschillende wijken. Sinds 1967 is de Shape, het hoofdkwartier van het Europese NAVO-commando, gevestigd op het grondgebied van de gemeenten Maisières en Casteau, ten noordoosten van Bergen. Sinds 1971 bezit Bergen een rijksuniversiteit met vijf faculteiten.

INSPIRATIE VAN EIGEN BODEM

Verscheidene kunstenaars hebben een band met Bergen. Het is de geboortestad van de beeldhouwer-architect **Jacques Du Brœucq** (1510-1584), die zich in 1539, na talrijke Italiëreizen, definitief in Bergen kwam vestigen. De componist Orlandus Lassus, die ook in Bergen werd geboren (1532-1594), genoot bijval aan elk Europees hof. Verlaine, tenslotte, werd in de gevangenis van Bergen opgesloten van 1873 tot 1875 omdat hij op Rimbaud had geschoten, en schreef er zijn *Romances sans paroles* en een paar stukken uit *Sagesse*.

DE FEESTEN VAN DE DUCASSE (OF 'DOUDOU')

Elk jaar gaat op Drievuldigheidszondag (de zondag na Pinksteren) de processie met de Gouden Praalwagen uit. Broederschappen, verenigingen van de verschillende parochies en ook historische groepen trekken door de stad. Zij begeleiden de relieken en beelden van hun patroonheiligen. De gouden praalwagen van de H. Waltrudis, die haar relieken bevat, sluit de optocht af. Na de processie volgt de Lumeçon, een spektakel dat ontstond uit een middeleeuws mysteriespel, waarbij Sint-Joris het opneemt tegen de draak. Er worden verschillende personages en soms merkwaardige dieren *(les chinchins)* ten tonele gevoerd. De strijd speelt zich af op de tonen van het populaire lied *L'air du doudou* en eindigt met de overwinning van het Goede op het Kwade.
Aan dit feestelijke evenement, waarvan de oorsprong teruggaat tot de 14de eeuw, nemen elk jaar duizenden mensen deel. Sinds 2015 staat het op de lijst van immaterieel cultureel erfgoed van Unesco. *'Evenementen' blz. 560.*

voltooid. In plaats van de voorziene 190 m hoogte reikt de toren niet hoger dan de daken van het schip. De kerk is gebouwd met plaatselijke materialen zoals zandsteen, blauwsteen en baksteen. Het massieve bouwwerk, typisch voor de Brabantse gotiek, is alleen al door zijn afmetingen indrukwekkend: 115 meter lang, 32 meter breed en 24,5 meter hoog op de sluitsteen. Rondom bevinden zich 29 kapellen.

Interieur – *Binnengaan via het zuidportaal*. Bij het binnenstappen van de kerk valt het massieve als het ware weg. In de plaats daarvan komen harmonie en elegantie. Dankzij de pijlers en het ontbreken van horizontale onderbrekingen domineert het verticale, van de bundelpijlers van het grote schip tot het bakstenen gewelf. Een albasten **doksaal**, dat in de 16de eeuw in Italiaanse renaissancestijl was uitgevoerd door de beeldhouwer en architect Jacques Du Brœucq (ca. 1505-1584), werd in 1797 afgebroken. De beelden en bas-reliëfs ontsnapten aan de vernieling en zijn op verscheidene plaatsen in de kerk te zien. Aan de ingang van de kerk, voor de tribune met het orgel (18de eeuw) (dit is het compleetste orgel uit de provincie Henegouwen), staat de **Car d'or** (1779-1781), een koets in houtsnijwerk, beschilderd en verguld, waarop het reliekschrijn (19de eeuw) van de H. Waltrudis in de processie op Drievuldigheidszondag wordt meegevoerd. De Car d'or is de enige processiekoets uit die periode die nog gebruikt wordt. Het **koor** wordt omringd door zeven prachtige albasten **beelden★** van Du Brœucq: het zijn zeer bevallige allegorische voorstellingen van de vier natuurlijke deugden (1544) en de drie bovennatuurlijke deugden (geloof, hoop en liefde) (1543-1544). Er is ook een prachtig beeld van de H. Bartholomeus (1572). De bovenlichten in het koor bevatten mooie 16de- en 17de-eeuwse gebrandschilderde ramen. Vijf ervan zijn geschonken door Maximiliaan van Oostenrijk en zijn van de hand van de Bergense glazenier Claix Eve. De glasramen van de Collegiale spelen een cruciale rol in de architectuur. Ze zorgen voor leven met hun veelkleurige en wisselende glans en geven vorm aan de binnenruimte. Let vooral op de glasramen in de dwarsbeuken en in het koor. In de eerste kapel rechts van de **kooromgang** bevindt zich *Les Féeries Notre-Dame*, een flamboyant gotisch, 16de-eeuws altaarstuk van witte steen. De twaalfde kapel herbergt een mooi altaarstuk van zwart marmer en albast van Du Brœucq (1549) met erboven een bekoorlijk beeld van Maria Magdalena omringd door beeldjes van de evangelisten. De *Bewening van Christus*, ingewerkt in de voorkant van het altaar, is de marmeren replica van een werk van Germain Pilon (Parijs, 1528-1590). Tegen de wand van de vierde zijkapel rechts staat een mooie albasten *Salvator Mundi* van dezelfde kunstenaar.

DE KERKSCHAT VAN DE COLLÉGIALE★★

Geopend dag. beh. ma 12.00-18.00 u - ✆ 065 39 59 39 - www.tresorsaintewaudru.mons.be - € 4. De schat, die in de voormalige kapittelzaal van de kanunniken wordt tentoongesteld, bevat magnifieke religieuze kunstvoorwerpen uit de 13de tot de 19de eeuw: liturgische gewaden en edelsmeedwerk (miskelken, cibories, monstransen, reliekhouders), beeldhouwwerken, boeken, textiel en schilderijen uit de 7de tot de 19de eeuw. De omvang van de collectie en de kwaliteit ervan geeft aan hoezeer de scholen voor edelsmeden in Bergen uit de 15de tot de 18de eeuw bloeiden. Let op het zeer fraaie sieraad dat toebehoorde aan de H. Waltrudis, **Benoîte Affique** genaamd, dat stamt uit de Merovingische tijd (6de-7de eeuw), en ook op het linnen kleed uit de 9de of 10de eeuw, dat diende als lijkwade voor de heilige. Een zaal ernaast toont kleine sculpturen van Jacques Du Brœucq, waaronder een ontroerende *Christus aan het kruis* uit 1548.

OVERNACHTEN
- Auberge de Jeunesse 2
- Le Dream 6
- Hôtel Lido Mons Centre 3
- Infotel 4
- Saint James 7
- Le Terminus 12

UIT ETEN
- Le Bistro de Jean-Phi 2
- Le Carillon 4
- Copenhagen Tavern 8
- La Madeleine 6
- La Petite Provence 1
- La Table du Boucher 3
- Vilaine Fille, Mauvais Garçon 9
- La 5e saison 10

★★ Musée des Arts Décoratifs François-Duesberg A1

Square Franklin-Roosevelt 12 - ✆ 065 36 31 64 - www.duesberg.mons.be - rondleiding op di, do, za en zo 14.00-19.00 u - € 8.

Het museum is gevestigd in het oude pand van de Banque Nationale (eind 19de eeuw). Deze schitterende privécollectie decoratieve kunst is de vrucht van een leven lang verzamelen door het echtpaar Duesberg, en wordt nog regelmatig uitgebreid. De collectie beslaat een vast omkaderde historische periode (het einde van de regeerperiode van Lodewijk XVI-Eerste Franse Keizerrijk) en omvat uurwerken, fijnzinnig porselein, faience, weelderige edelsmeedkunst uit Bergen en Frankrijk (met het keurmerk van de leveranciers van Napoleon I), verguld brons, schilderijen, gravures en heel veel oude sieraden (waaronder uiterst zeldzame camees), die buitengewoon goed zijn geconserveerd.

Het museum is zo ingericht dat de schittering van de geëxposeerde stukken ideaal uitkomt, zoals de unieke **collectie pendules★★** in de vorm van een lier, de astronomische pendules ('skeletten' genaamd), maar ook en vooral de

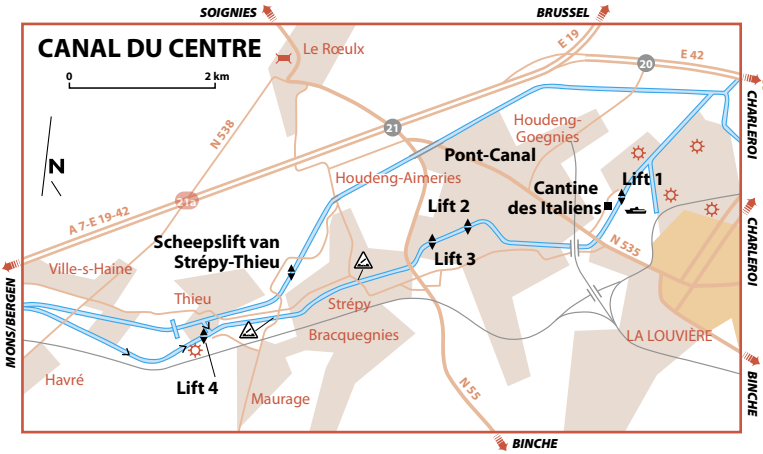

laatste verdieping is sinds 2019 een klein museum, gewijd aan de geschiedenis van de binnenvaart in België: *Waterwegen van gisteren, vandaag en morgen.* Mooi uitzicht op het kanaal.

Boottocht naar de liften – *Scheepsliften van Strépy-Thieu, R. Raymond Cordier 50 - 7070 Thieu - ✆ 078 05 90 59 - voiesdeau.hainaut.be - vertrek verzekerd van april tot laatste weekend van okt.: dag. beh. ma (zie de website voor de duur en de vertrektijden) - € 18 - reserv. aanbevolen.*

Op deze leuke tocht over het met bomen en huizen omzoomde kanaal, kunt u zich een voorstelling maken van het leven van de binnenschippers: doortocht door de hydraulische liften, draai- of hefbruggen, bediend door brug- of sluiswachters. Een van de aanlegsteigers bevindt zich vlak bij de **Cantine des Italiens**, een barakkenkamp dat in 1945 werd opgericht voor de opvang van Italiaanse mijnwerkers. Bij het doorvaren van de liften 2 en 3 kunt u deze in werking zien. In de machinekamer op de rechteroever bij lift 3 is te zien hoe het water, dat zich in de twee torens van het gebouw bevindt, onder zeer hoge druk wordt gebracht. Dit gebeurt om de toegangsdeuren tot de lift te openen, om een waterdicht schot tussen het kanaal en de bak neer te laten en om de zuigers te laten functioneren. De terugtocht gaat over het jaagpad. Zo kunt u de liften ook aan de buitenkant bekijken.

U kunt ook fietsen huren om langs de oevers naar lift 3 te rijden.

DE VOORMALIGE HYDRAULISCHE LIFTEN

Deze metalen constructies werden uitgetekend door een bedrijf uit Londen en uitgevoerd door de Cockerillfabrieken; zij werden geplaatst van 1888 tot 1917. Een eenvoudig principe ligt aan de basis: de schepen nemen plaats in twee waterbekkens, het ene in het hoge deel, het andere in het lagere deel van het kanaal. De twee bakken zijn op enorme zuigers geplaatst die als het ware een hydraulische balans vormen. Deze zuigers schuiven in twee cilinders vol met water, die via leidingen met elkaar verbonden zijn. Een overgewicht aan water in de bovenste bak doorbreekt het evenwicht en duwt hem naar beneden terwijl intussen het principe van de communicerende vaten de andere naar boven duwt.

voiesdeau.hainaut.be.

MONS/BERGEN: ADRESBOEKJE

Plattegrond (blz. 549)

AANKOMST/VERTREK

Met de trein – *www.belgiantrain.be.* Naar/van Brussel *(50 min.)*, vliegveld Bruxelles-National *(1.10 uur)*, Doornik *(30/40 min.)*, Charleroi *(35 min.)*.

BEZOEK

Mons Card – *www.visitmons.be/monscard.* Deze kaart is 24 uur *(€ 18, kind tot 12 jaar € 5)*, 48 uur *(€ 26/10)* of 72 uur *(€ 34/15)* geldig en geeft toegang tot of korting op 15 bezienswaardigheden en musea. Daarnaast profiteert u van lagere prijzen in veel winkels en restaurants, en tijdens uw verblijf staat er een gratis fiets tot uw beschikking. Te koop online of bij het toeristenbureau.

Pass Van Gogh – *blz. 552.*

Greeters – Enthousiaste bewoners van de stad leiden u met plezier rond door Bergen en delen graag hun lievelingsplekken en favoriete adresjes. Informatie en aanvraagformulier op *www.visitmons.be/greeters.*

App – Gids is te downloaden op *www.visitmons.be.*

OVERNACHTEN

GOEDKOOP

2 **Jeugdherberg** – A1 - *Rampe du Château 2 - ✆ 065 87 55 70 - www.lesaubergesdejeunesse.be - 115 bedden - voor + 26 jaar: kamers met 4 bedden € 23/pers.* ☕. Dit is ongetwijfeld de beste jeugdherberg van België: ze ligt aan de voet van het belfort en op een steenworp van de Grote Markt. Dit moderne en onopvallend gebouw biedt kamers voor drie tot vier personen (met stapelbedden), met eigen toilet en douche. Bed- en badlinnen zijn in de prijs inbegrepen (na aankomst aanvragen).

DOORSNEEPRIJZEN

12 **Le Terminus** – A1 - *Pl. Léopold 3 - ✆ 065 34 05 64 - 12 kamers - € 65/80 - ☕ € 10 - ✕ Rondinella: ✆ 065 36 08 39 - www.la-rondinella.be - dag. 12.00-14.30, 18.00-2.00 u - pizza € 8/15,30.* Dit pretentieloze familiehotel ligt tegenover het station van Bergen. Eenvoudige maar onberispelijk schone kamers. Vlakbij is een restaurant-pizzeria met Franse en Italiaanse gerechten.

4 **Infotel** – B1 - *R. d'Havré 32 - ✆ 065 40 18 30 - www.hotelinfotel.be - P - 36 kamers € 60/120 - ☕ € 13.* In een drukke winkelstraat, vlak bij de historische Grote Markt. De comfortabele kamers van dit hotel komen uit op een rustige binnenplaats. Copieus ontbijt.

7 **Saint James** – B2 - *Pl. de Flandre 8 - ✆ 065 72 48 24 - www.hotelstjames.be - P € 10 - ᯤ - 21 kamers € 90/120 - ☕ € 12.* Pand uit de 18de eeuw op loopafstand van het historische centrum. Modern design. Elegante bar. De kamers in de nieuwe vleugel hebben geen last van het drukke verkeer.

3 **Hôtel Lido Mons Centre** – B1 - *R. des Arbalestriers 112 - ✆ 065 32 78 00 - www.lido.be - P € 10 + gemeentebelasting € 3/dag/pers. - ♿ - 116 kamers € 99/124 - ☕ € 10.* Recent gebouwd hotel vlak bij de haven van Nimy. Comfortabele en verzorgde kamers, royaal ontbijtbuffet.

Les Chambourlettes – Buiten de plattegrond - *Guy de Brès 53 - ✆ 065 33 58 63 - www.leschambourlettes.com - P - 2 kamers € 85/130* ☕. Dit pension ligt een paar minuten met de auto van het centrum, in een woonwijk aan de rand van het Bois d'Havré.

Vertaling	Lore Aerten, Henriëtte Gorthuis, Peter Hooghiemstra, Alexander van Kesteren, Karin Snoep
Eindredactie	Karin Evers
Opmaak	Asterisk*, Amsterdam
Omslagfoto	Vichie 81/Shutterstock.com
Oorspronkelijke titel	Belgique
Oorspronkelijke uitgever	Michelin, Parijs
Uitgevers	Philippe Orain (Michelin, Parijs) Lieven Defour (Lannoo, Tielt)
Hoofdredactie	Catherine Guégan
Redactie	Pascal Bagot, Renaud Dechamps, Alexandra Forterre, Serge Guillot, Françoise Klingen, Dirk De Moor & Johan Van Praet, Gaelle Redon, Julien Van Remoortere, François Sichet, Bram de Vos (Uitgeverij Lannoo)
Grafisch ontwerp	Christelle Le Déan, Sandro Borel
Omslagontwerp	Keppie&Keppie, Varsenare
Cartografie	Alain Robert, Denis Rasse, Patrick Matyja Stadsplattegronden © MICHELIN en © 2006-2017 TomTom. All rights reserved.
Met dank aan	Juliette Callou (Office Belge de Tourisme Wallonie Bruxelles), Cristian Catona, Marion Desvignes-Canonne, Gary Divito (Visit Brussels), Hervé Dubois, Isabelle Foucault, Maria Gaspar, Bogdan Gheorghiu, Pascal Grougon, Andreea Karina Gruia, Nicolas Koussa, Bénédicte Lathes, Sophie Roques, Margot Santraine, Pascale Schuddings (VisitFlanders), Marie Simonet

© Michelin
© Cartografie: Michelin
© Nederlandse tekst: Uitgeverij Lannoo, nv, Tielt, 2020

Het redactieteam heeft de grootste zorg besteed aan de samenstelling en de controle van deze gids. Maar omdat de gegevens voortdurend gewijzigd worden, moet de praktische informatie (prijzen, adressen, bezoekuren, telefoonnummers, bezienswaardigheden, internetadressen) worden beschouwd als een aanwijzing. Het is dan ook best mogelijk dat bepaalde info bij het verschijnen van deze gids niet helemaal correct of volledig is. Wij kunnen daar niet verantwoordelijk voor worden gesteld.
Deze gids bestaat voor en door u; u bewijst ons dan ook een grote dienst door eventuele tekortkomingen of vergissingen te melden. Aarzel niet om ons uw opmerkingen en suggesties over de inhoud van deze gids mee te delen. Bij een eerstvolgende bijgewerkte editie zullen wij daar rekening mee houden.

Contactadres

De Groene Reisgids
Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt
degroenereisgids@lannoo.be

De Groene Reisgids
Uitgeverij Terra Lannoo bv
Postbus 23202
1100 DS Amsterdam Zuidoost
info@terralannoo.nl

www.lannoo.com

D/2020/45/481 - NUR 512
ISBN 978 94 014 6839 8

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.